



รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์
Weekly Epidemiological Surveillance Report, Thailand

ปีที่ 41 ฉบับที่ 41 : 22 ตุลาคม 2553

Volume 41 Number 41: October 22, 2010

สำนักโรคระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข / Bureau of Epidemiology, Department of Disease Control, Ministry of Public Health



การพยากรณ์โรคและภัยสุขภาพ เรื่อง เด็กจมน้ำ ปี พ.ศ. 2554 -2563

Prediction of Child Drowning in Thailand, 2011-2020

✉ jew_suchada@hotmail.com

สุชาดา เกิดมงคลการ สัม เอกเฉลิมเกียรติ
ตำหนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค

รายงานสถานการณ์ภาระโรคของทั่วโลก (Global Burden of Diseases) ขององค์การอนามัยโลก⁽¹⁾ พบว่า การตกน้ำ จมน้ำ เป็นสาเหตุการเสียชีวิตใน 10 อันดับแรกของกลุ่มเด็ก โดยพบว่า เด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีเสียชีวิตจากการตกน้ำ จมน้ำปีละ 135,585 คน เฉลี่ยวันละ 372 คน ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีจำนวนการเสียชีวิตจากการตกน้ำ จมน้ำปีละ 32,744 คน เฉลี่ยวันละ 90 คน⁽²⁾



ในปี พ.ศ. 2554 ประเทศไทยมีโรค/ภัยที่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและประชาชน จะต้องให้ความสำคัญ ได้แก่ การจมน้ำของเด็ก เนื่องจาก ในกลุ่มเด็กไทยอายุต่ำกว่า 15 ปี การจมน้ำเป็นสาเหตุการเสียชีวิตอันดับที่หนึ่ง เมื่อเทียบกับการเสียชีวิตจากสาเหตุอื่น ๆ ในทุกสาเหตุทั้งโรคติดเชื้อและโรคไม่ติดเชื้อ⁽³⁻⁵⁾ อัตราการเสียชีวิตต่อประชากรแสนคน (ปี พ.ศ. 2543-2552) อยู่ในช่วง 8.9-11.5⁽⁶⁾ และมีจำนวนการเสียชีวิต เฉลี่ยปีละ 1,415 คน หรือวันละเกือบ 4 คน (ภาพที่ 1)



อัตราป่วยตาย (Case Fatality Rate) เท่ากับร้อยละ 41.0*⁽²⁾ การเสียชีวิตจากการตกน้ำ จมน้ำของเด็กมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ พ.ศ. 2542-2548 โดยมีจำนวนการเพิ่มประมาณร้อยละ 3.7 ต่อปี ทั้งนี้จากการคาดประมาณในอีก 10 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2563) หากไม่มีการดำเนินการในมาตรการใด ๆ จะพบว่า มีเด็กไทยเสียชีวิตจากการจมน้ำรวมกันมากถึง 16,696 คน



สารบัญ

◆ การพยากรณ์โรคและภัยสุขภาพ เรื่อง เด็กจมน้ำ ปี พ.ศ. 2554 -2563	649
◆ รายงานการสอบสวนการระบาดของผู้ป่วยเสียชีวิตจากเชื้อ <i>Streptococcus suis</i> อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย ธันวาคม 2552	653
◆ สรุปการตรวจสอบข่าวการระบาดของโรคในรอบสัปดาห์ที่ 41 ระหว่างวันที่ 10 - 16 ตุลาคม 2553	657
◆ ข้อมูลรายงานโรคเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาเร่งด่วนประจำสัปดาห์ที่ 41 ระหว่างวันที่ 10 - 16 ตุลาคม 2553	659

จากสภาพปัญหาข้างต้น กลุ่มประชากรที่เสี่ยงได้แก่ เด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ซึ่งมีสัดส่วนการเสียชีวิตจากการตกน้ำ จมน้ำ สูงถึงร้อยละ 30.2 ของทุกกลุ่มกลุ่มอายุ โดยเฉพาะเพศชายมีอัตราการเสียชีวิตสูงกว่าเพศหญิงประมาณ 2 เท่าตัว เด็กอายุต่ำกว่า 5 ปีและ 5-9 ปี มีอัตราการเสียชีวิตสูงที่ใกล้เคียงกัน (รูปที่ 2) นอกจากนี้ยังพบว่า เด็กมักจะจมน้ำเสียชีวิตพร้อมกันครั้งละหลาย ๆ คน เนื่องจาก เด็กไม่รู้วิธีการ เอาชีวิตรอดในน้ำและวิธีการช่วยเหลือที่ถูกต้องจึงมักกระโดดลงไป ช่วยคนที่ตกน้ำ และจากการศึกษาพบว่า เด็กไทยอายุต่ำกว่า 15 ปี ว่ายน้ำเป็นเพียงร้อยละ 16.3⁽⁵⁾

ช่วงเดือนเมษายนเป็นช่วงที่มีเด็กจมน้ำเสียชีวิตมากที่สุด(* ค่าเฉลี่ย 10 ปี: ปี พ.ศ. 2543-2552) เท่ากับ 178 คน รองลงมา คือ พฤษภาคม และมีนาคมมีจำนวน 150 คนและตุลาคม 140 คน ซึ่งช่วงดังกล่าวเป็นช่วงปิดภาคการศึกษา นอกจากนี้พบว่าวันหยุดสุดสัปดาห์ (วันเสาร์และวันอาทิตย์) และช่วงเวลา 12.00 - 17.59 น. เป็นช่วงที่มีการเกิดเหตุสูงสุด⁽²⁾

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีอัตราการเสียชีวิตที่สูงที่สุด รองลงมา คือ ภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคใต้ แหล่งน้ำที่มีเด็ก เสียชีวิตจากการตกน้ำ จมน้ำสูงที่สุด* คือ แหล่งน้ำธรรมชาติ (ร้อยละ 49.9) รองลงมา คือ สระว่ายน้ำ (ร้อยละ 5.4) และอ่างอาบน้ำ (ร้อยละ 2.5) การดื่มแอลกอฮอล์ก่อนลงเล่นน้ำเป็นปัจจัยเสี่ยงหนึ่งที่ ก่อให้เกิดการตกน้ำ จมน้ำ โดยร้อยละ 1.2 ของกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีที่บาดเจ็บรุนแรงจากการตกน้ำ จมน้ำ มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยอายุต่ำที่สุดของเด็กที่พบว่า จมน้ำและมีการดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ คือ 7 ปี⁽⁷⁾

วัตถุประสงค์ในการจัดทำ
รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์

1. เพื่อให้หน่วยงานเจ้าของข้อมูลรายงานเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา ได้ตรวจสอบและแก้ไขให้ถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
2. เพื่อวิเคราะห์และรายงานสถานการณ์โรคที่เป็นปัจจุบัน ทั้งใน และต่างประเทศ
3. เพื่อเป็นสื่อกลางในการนำเสนอผลการสอบสวนโรค หรือ ศึกษาวิจัยที่สำคัญและเป็นปัจจุบัน
4. เพื่อเผยแพร่ความรู้ ตลอดจนแนวทางการดำเนินงานทางระบาดวิทยาและสาธารณสุข



คณะที่ปรึกษา

นายแพทย์สุชาติ เจตนเสน	นายแพทย์ประยูร ภูนาส
นายแพทย์วิรัช ฉายนัยโยธิน	นายแพทย์ประเสริฐ ทองเจริญ
นายแพทย์คำนวณ อึ้งชูศักดิ์	นายสัตวแพทย์ประวิทย์ ชุมเกษียร
นายองอาจ เจริญสุข	

หัวหน้ากองบรรณาธิการ : นายแพทย์ภาสกร อัครเสวี

บรรณาธิการประจำฉบับ : บริมาศ ศักดิ์ศิริสัมพันธ์

บรรณาธิการวิชาการ : นายแพทย์คำนวณ อึ้งชูศักดิ์
นายสัตวแพทย์ประวิทย์ ชุมเกษียร

กองบรรณาธิการ

บริมาศ ศักดิ์ศิริสัมพันธ์	ศิริลักษณ์ รัมย์วงศ์	พงษ์ศิริ วัฒนาสุรกิจดี
กรรณิการ์ หมอนพั้งเทียม	อรพรรณ สุภาพ	

ฝ่ายข้อมูล

สมาน สยามภูจินันท์	น.สพ. ธีรศักดิ์ ชักนำ
สมเจตน์ ตั้งเจริญศิลป์	กนกทิพย์ ทิพย์รัตน์
ประเวศน์ เข้มชื่น	

ฝ่ายจัดส่ง : พูนทรัพย์ เปี่ยมฉิมิ เชิดชัย ดาราแจ้ง

ฝ่ายศิลป์ : ประมวล ทุมพงษ์

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ : บริมาศ ศักดิ์ศิริสัมพันธ์

เด็กในแต่ละกลุ่มอายุจะมีความเสี่ยงต่อการจมน้ำแตกต่างกัน^(8, 9) โดยเด็กเล็ก (อายุต่ำกว่า 5 ปี) การทรงตัวมักไม่ดี เนื่องจากมวลสารของศีรษะยังมีสัดส่วนสูง จุดศูนย์ถ่วงอยู่สูง จึงทำให้ล้มในน้ำที่ศีรษะที่มลงได้ง่าย จึงมักพบเด็กจมน้ำในแหล่งน้ำภายในบ้านหรือบริเวณรอบ ๆ บ้าน เช่น ถังน้ำ กะละมัง บ่อน้ำ แอ่งน้ำ เด็กอายุมากกว่า 5 ปี เด็กเริ่มโตและชน จะเริ่มออกไปเล่นนอกบ้าน ประกอบกับเด็ก/ผู้ดูแล/ชุมชนไม่รู้สึกลัวแหล่งน้ำเป็นความเสี่ยงต่อ เด็ก ดังนั้นแหล่งน้ำที่พบเด็กจมน้ำสูง คือ แหล่งน้ำขุดเพื่อการเกษตร และแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (แม่น้ำ คลอง บึงฯ)

ในปี พ.ศ. 2554 กลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 10 ปี ยังคงเป็นกลุ่มเสี่ยงหลักที่สำคัญ นอกจากนั้นกลุ่มเด็กอายุ 10 - 14 ปี เป็นกลุ่มเด็กที่มีแนวโน้มว่าจะมีอัตราการตายจากการจมน้ำเพิ่มสูงขึ้น ส่วนช่วงเวลาสถานที่เกิดเหตุ และภูมิภาคที่มีอัตราการเสียชีวิตสูงยังไม่เปลี่ยนแปลงจากในปีที่ผ่านมา



มาตรการเพื่อป้องกันการจมน้ำของเด็ก

ประชาชนและชุมชน: ดังนี้

- สำรวจแหล่งน้ำเสี่ยงในชุมชน (แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร อ่างเก็บน้ำ หนอง บึง แม่น้ำ คลอง ฯลฯ)
- จัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่เด็ก เช่น สร้างรั้ว/หาฝาปิด/ฝังกลบหลุมหรือบ่อที่ไม่ได้ใช้ ติดป้ายคำเตือน เท น้ำทิ้งทุกครั้งหลังใช้งาน กำหนดให้มีพื้นที่เล่นที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก จัดให้มีอุปกรณ์ช่วยคนตกน้ำที่หาได้ง่ายในชุมชน ไว้บริเวณ แหล่งน้ำเสี่ยง (ถัง แกลลอนเปล่า ขวดน้ำพลาสติกเปล่า ไม้ เชือก)

- มีมาตรการทางด้านกฎหมาย/กฎระเบียบ/ข้อบังคับ เช่น ห้ามดื่มสุรากลงเล่นน้ำ ต้องใส่ชูชีพเมื่อโดยสารเรือ
- เฝ้าระวังและแจ้งเตือนภัยในชุมชน โดยเฉพาะช่วงก่อนปิดภาคการศึกษา เช่น ประกาศเตือนผ่านเสียงตามสายในชุมชน คอยตักเตือนเมื่อเห็นเด็กเล่นน้ำตามลำพัง

- ผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็กต้องดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด ไม่เผอเรอแม้เพียงชั่วขณะ เช่น ทิ้งเด็กไว้ตามลำพังขณะรับโทรศัพท์ ทำกับข้าว หรือเดินไปเปิด-ปิดประตูบ้าน

- สอนให้เด็กรู้จักแหล่งน้ำเสี่ยงและอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้น

เด็ก: ควรมีมาตรการเพื่อป้องกันการจมน้ำของเด็ก ดังนี้

- รู้จักกฎแห่งความปลอดภัย เช่น ไม่เล่นใกล้แหล่งน้ำ

ไม่เล่นน้ำคนเดียวต้องมีผู้ใหญ่ไปด้วย ไม่ลงไปเก็บดอกไม้/กระทงในแหล่งน้ำ

ไม่เล่นน้ำตอนกลางคืน รู้จักแหล่งน้ำเสี่ยงและอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้น รู้จักประเมิน

สภาพแหล่งน้ำที่จะลงไป (ความลึก ความตื้น ความชัน ความเย็น กระแสน้ำ) รู้จักใช้ชูชีพเมื่อต้องโดยสารเรือ

- รู้จักวิธีการว่ายน้ำเพื่อเอาชีวิตรอดเพื่อให้เด็กรู้จักวิธีเอา ชีวิตรอดเมื่อตกน้ำ เช่น การลอยตัวหายใจเหมือนแม่ชีลอน้ำ การ ลอยตัวคว่ำการใช้ขวดน้ำพลาสติกเปล่า-ปิดฝาช่วยในการลอยตัว และรู้วิธีการช่วยเหลือที่ถูกต้อง คือ ต้องไม่กระโดดลงไปช่วย แต่ให้ช่วยด้วยการตะโกนเรียกผู้ใหญ่ หรือใช้อุปกรณ์ในการช่วย (ทั้งนี้จากการศึกษาพบว่า เด็กที่สามารถว่ายน้ำเพื่อเอาชีวิตรอดจะช่วยป้องกันการจมน้ำได้มากกว่าเด็กที่ไม่สามารถว่ายน้ำได้ถึง 4 เท่าตัว⁽¹⁰⁾)

เจ้าหน้าที่บุคลากรสาธารณสุข: ควรดำเนินการ ดังนี้

- ร่วมกับชุมชนในการสำรวจแหล่งน้ำเสี่ยงในพื้นที่
- เฝ้าระวังการจมน้ำของเด็กในพื้นที่ จัดทำข่าวสารและ แจ้งเตือนภัย

ให้คนในชุมชนทราบโดยเฉพาะช่วงก่อนปิดภาคการศึกษาทั้ง 2 ภาค

- ให้ความรู้ในเรื่องปัจจัยเสี่ยง และแนวทางการป้องกันการจมน้ำแก่ประชาชน

- ให้ความรู้ในเรื่องปัจจัยเสี่ยงและแนวทางการป้องกันการจมน้ำแก่ผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็กทุกคนที่พาเด็กมารับวัคซีนหรือตรวจ

พัฒนาการในสถานบริการสาธารณสุข

- สอนให้คนในชุมชนรู้จักวิธีการช่วยเหลือคนตกน้ำหรือ จมน้ำเบื้องต้น และวิธีการปฐมพยาบาลเด็กจมน้ำที่ถูกวิธี

- สอบสวนการจมน้ำของเด็กในพื้นที่ และกำหนดมาตรการป้องกันร่วมกับชุมชน

โรงเรียน : ควรดำเนินการดังนี้

- มีหัวข้อให้ความรู้และการเตือนภัยเรื่องอันตรายกับเด็กนักเรียน

- มีกิจกรรมนอกหลักสูตรเพื่อให้เด็กนักเรียนเข้าใจและรู้แนวปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุการณ์มีเด็กจมน้ำ

- ย้ำเตือนเรื่องนี้เป็นพิเศษก่อนปิดภาคเรียนทุกภาค

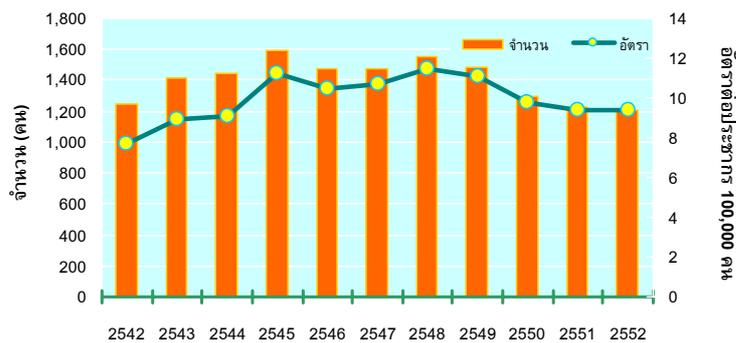
เอกสารอ้างอิง

1. World Health Organization. The global burden of disease: 2004 update. Available from URL: http://www.who.int/healthinfo/global_burden_disease/2004_report_update/en/index.html [2009 Sep 15].
2. สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค. สถานการณ์การตกน้ำ จมน้ำของเด็กในประเทศไทย. ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก; 2552.
3. สุชาดา เกิดมงคลการ. จำนวน ร้อยละ และอัตราการเสียชีวิตจากการบาดเจ็บ พ.ศ. 2546-2550 [เอกสารไม่ตีพิมพ์]. สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2551.

4. สัม เอกเฉลิมเกียรติ. ทบทวนวรรณกรรมการจมน้ำของเด็ก. ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรมิฟองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก; 2550.
5. Sitthi-amorn C, Chaipayom O, Udomprasertgul V, Linnan M, Dunn T, Beck , et al. The Thai National Injury Survey. Bangkok: Institute of Health Research, Chulalongkorn University; 2006.
6. สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข. จำนวนและอัตราการเสียชีวิตจากการจมน้ำ พ.ศ. 2542-2552 [ไฟล์ข้อมูล]. กรุงเทพมหานคร: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข; 2553.
7. กาญจนีย์ ด่านากแก้ว. รายงานการเฝ้าระวังการบาดเจ็บระดับชาติ (Injury Surveillance System: IS) ปี พ.ศ. 2541-2550 [ไฟล์ข้อมูล]. กรุงเทพมหานคร: สำนักโรคบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข; 2552.
8. Publication of IAP parent education cell. Parent's Guide for Accident prevention in children.
9. อติศักดิ์ ผลิตผลการพิมพ์. การจมน้ำในเด็กและการป้องกัน [Online], Available form URL: <http://www.csip.org>, [Accessed 2007 Nov 10].
10. Michael Linnan. Issues in Data Collection [File], Workshop on Prevention of Childhood Drowning in South-East Asian Countries: Manila (Philippines); 23-25 March 2010.

อ้างอิงภาพจาก

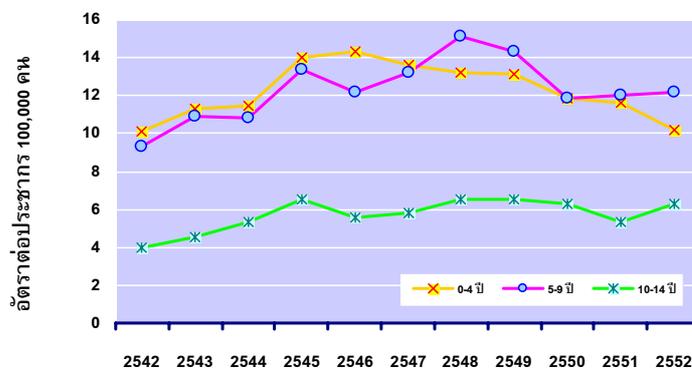
1. <http://www.rd1677.com/branch.php?id=30214>
2. http://www.momypedia.com/activity/news_event/headline_news.aspx?nws=159
3. <http://www.thaihealth.or.th/node/6499>
4. <http://www.siamfreestyle.com/forum/index.php?showtopic=1614>
5. http://www.moph.go.th/show_hotnew.php?idHot_new=31053
6. http://www.moph.go.th/show_hotnew.php?idHot_new=31053



แหล่งข้อมูล: ข้อมูลกรมบัตร. สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

วิเคราะห์: สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

รูปที่ 1 จำนวนและอัตราการเสียชีวิตต่อประชากร 100,000 คน ของเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี จากการตกน้ำ จมน้ำ ประเทศไทย ปี พ.ศ. 2542-2552



แหล่งข้อมูล: ข้อมูลกรมบัตร สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

วิเคราะห์: สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

รูปที่ 2 อัตราการเสียชีวิตต่อประชากร 100,000 คน ของเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี จากการตกน้ำ จมน้ำ ประเทศไทย จำแนกตามกลุ่มอายุ ปี พ.ศ. 2542-2552